

מחפשים בית

סיפורם של ילדים ניצולים
מצגת נלווה לפעילות חינוכית מקוונת

פתיחה

בשלהי שנת 1944 וראשית שנת 1945, כשהסתיימה מלחמת העולם השנייה באירופה, הגיעה אל סופה גם השואה. הניצולים שוחררו מן המחנות ויהודים ששהו במקומות מסתור במהלך המלחמה יכלו לצאת לחופשי.

ילדים ניצולי מחנה ברגן-בלזן, לאחר השחרור, גרמניה

ילדים לבדם

את הציור צייר בשנת 1946, שנה לאחר תום המלחמה, [שמואל בק](#), ניצול בן 13. שאלה למחשבה: לאן מועדות פניהם של הילדים?

שמואל בק (נ. 1933)
'ילדים לבדם', 1946
גואש על נייר
אוסף המוזיאון לאמנות יד ושם
תרומת האמן

בית הילדים באוטבוצק, פולין

סוף המלחמה והשחרור

דיון במליאה בעקבות העבודה עם הכרטיסיות:

- מה לדעתכם תחושות הילדים עם השחרור?
- נסו לשער עם אילו קשיים נאלצו הילדים להתמודד?
- מה לדעתכם היה השינוי שחולל השחרור בחייהם של הילדים?

פולין
ילדים בבית היתומים בניהולה של
פרנצסקה אוליבה, אחרי המלחמה

עולים ארצה

רבים מן הניצולים העדיפו לעזוב את אירופה משום שהייתה קשורה בזיכרונם לאירועי השואה. חלקם בחרו לעלות לארץ. בשיעור זה בחרנו להתמקד בילדים שעלו לישראל.

תצלום קבוצתי לפני הנסיעה לארץ
ישראל, לודז', פולין, 1947

ההחלטה לעלות לארץ ישראל והמסע אליה

דיון במליאה בעקבות העבודה עם הכרטיסיות:

- אילו ילדים החליטו לעלות לארץ ומדוע?
- נסו לשער אילו קשיים עמדו בפני הילדים שרצו להגיע ארצה?
- מה לדעתכם היו הציפיות והחששות של הילדים לקראת העלייה לארץ?
- מה לדעתכם הייתה המשמעות של ההגעה לארץ עבור הילד?

מסר מהניצולים לדור הצעיר

חנה גפרית

בשנת השישים להקמת המדינה המסר שלי הוא: זכיתי, קיבלתי את חיי במתנה. זכיתי לעלות לארץ ישראל, להקים משפחה, לעבוד במקצוע שאני אוהבת. כל אחד ואחד יכול להעמיד לעצמו רף בחיים ולשאוף אל המקום הזה. החיים הם כמו סולם, וכל אחד צריך לעלות בו כפי כוחותיו. חשוב לנצל את הכוחות ולעלות בשלבים. כשאני עליתי ארצה חשבתי ללא הרף איך אני יכולה לתרום, מה אני יכולה לתת. לו הייתי צריכה שוב להחליט החלטות, הייתי מחליטה את ההחלטה החשובה להיות יהודייה.

מסר מהניצולים לדור הצעיר

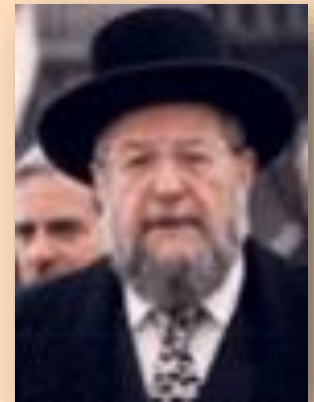
אורי אורלב

העובדה שיש ליהודים מדינה ושאנו יכולים להגן על עצמנו היא פלא: מדינה ליהודים הייתה חלום רחוק שהיה קשה מאוד להאמין שיתגשם. היום איננו צריכים להסתיר את היותנו יהודים, איננו צריכים להתבייש ולהרגיש שונים. לכם, הילדים, יש אחריות להיות רגישים כלפי מי ששונה מכם.

מסר מהניצולים לדור הצעיר

הרב לאו

*ראשית מעריך אני את העובדה כי הנכם מגלים עניין
במאורעותיה של השואה שפקדה את עמנו ובגורלם של
הניצולים ממנה. בוודאי ברור לכם כי כל בני העם היהודי הנם
ניצולי שואה, כי הוריהם והוריהם היו על הכוונת של הצורך
הנאצי, כאשר יזם ותכנן את רעיון "הפתרון הסופי" של העם
היהודי. כאוד מוצל מאש, סבור אני כי ראוי לכל אחד מאתנו לנשק את
אדמתה של ארץ ישראל, כי כל מי שעבר את החוויה הנוראה יודע להעריך
את המתנה שהעניק לנו בורא העולם – בית לאומי בדמותה של מדינת
ישראל.*

מסר מהניצולים לדור הצעיר

יוסף שפירא

עם ישראל ללא מדינת ישראל אין לו עתיד, ולכן על אף כל הקרבנות שניתנו ויינתנו, אתם צריכים להעריך אותה. אתם צריכים להבין שהתמזל מזלכם שנולדתם בתקופה שבה אתם חופשיים ואינכם צריכים לפחד בגלל יהדותכם. היו גאים ביהדותכם וביכולתכם לשרת את המדינה ולהגן עליה.

מסר מהניצולים לדור הצעיר

מרטה גורן

עברו שישים ושבע שנים מאז שהגיעו הנאצים לעיר הולדתי צ'ורטקוב בפולין. אבי נרצח ואותנו כלאו בגטו. עברו שישים וחמש שנים מאז שאמי חילצה אותי ממרתף בית המרקחת בו עבדה ושלחה אותי, ילדה בת שמונה מתחזה לארית נוצרייה, למשפחה פולנית בוורשה. עברו שישים ושלוש שנים מאז שוחררנו על ידי הצבא האדום בוורשה ההרוסה. אז כשנודע לי שגם אמי לא תשוב לנצח, התעצם משבר הזהות שלי: פולנייה נוצרייה אדוקה עם מצילי או ילדה יהודייה לבד. ב"בית הילדים" בפולין נאספו יתומים כמוני. החברים היו תחליף למשפחה שאיננה. עברו שישים ושתיים שנים מאז דרכו רגליי על אדמת הארץ, ילדה בת עשר עם צלב על צווארי דוברת פולנית ומתגעגעת למצילי בוורשה הרחוקה.

מסר מהניצולים לדור הצעיר

מרטה גורן

עברו שישים שנה מאז קמה המדינה, יישרתי את גבי כישראלית, הדחקתי את העבר, וחתרתי קדימה. גדלתי במוסד של עליית הנוער ובחברת הנוער בקיבוץ, החינוך ל"הגשמה" ולבניין הארץ היו עבורי לא רק תחליף לכנסייה ולמשפחת מציליי, הציונות הייתה מקור להזדהות ותחושת שייכות מלהיבה. עם אישי עמוס, שלושת ילדינו, ארבעה עשר נכדינו ושני הנינים, אני שלמה עם עצמי ועם חיי בארץ. אני עדיין מתגעגעת לאמי, ובשעות העצב אני חושבת לו, לו הקימו את מדינת ישראל עשר שנים מוקדם יותר! הכול יכול היה להיות אחרת.

דיון ופעילות סיכום – מסר לילדי מדינת ישראל

הרב ישראל מאיר לאו אמר על סוף המלחמה: "לאחר שש שנים של נעילת שערים, נפתח לפתע שער, והתחילו חיים חדשים. עולם אחר לחלוטין החל. היתה זו תחושה עמוקה של בראשית".

דיון :

- מדוע לדעתכם בחר הרב לאו לתאר את החיים החדשים במילה "בראשית"?
- האם לדעתכם מילה זו מתארת במדויק את מצבם של הניצולים לאחר השואה? מדוע?

שאלה

(בעקבות העיון בכרטיסיות)

- לו יכולתם להעביר מסר לניצול שאת סיפורו קראתם או לכל ניצול אחר שאתם מכירים, מה הוא היה?

